

Dissertatio obstetricio-medica inauguralis de partu praeternaturali, manu sola absolvendo

<https://hdl.handle.net/1874/295263>

25

DISSERTATIO OBSTETRICIO-
MEDICA INAUGURALIS
D E
PARTU PRÆTERNATURA-
LI, MANU SOLA ABSOL-
VENDO.

Q U A M,

AUSPICE DEO TER OPTIMO MAXIMO,

Ex Auctoritate MAGNIFICI RECTORIS

ALEXANDRI PETRINAHUYS,

A. L. M. Phil. & Med. Doct. Medicinæ, Botanices,
Chemiæ & Physiologiæ Professoris Ordinarii,

N E C N O N

Amplissimi SENATUS ACADEMICI *consensu, et*
Nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ *decreto,*

P R O G R A D U D O C T O R A T U S

Summisque in MEDICINA Honoribus, ac
Privilegiis rite ac legitime consequendis,

Eruditorum Examine Submittit

H E N R I C U S S C H U L T Z,

S T A D E N S I S.

Ad diem XXIV. Martii MDCCLXXXI. H. L. Q. S.

TRAIECTI AD RHENUM,
Ex officina ABRAHAMI VAN PADDENBURG,
ACADEMIAE TYPOGRAPHI, MDCCLXXXI.

INSTITUTIONES
MATH. PHYS. & ASTRON.
P. OPTIMO, INDULGENTISSIMO

JOHANNES SCHULTZ

AMBRASSIENSIS, STATUS STADENSIS, SOCIO
CAMERARIO, & DUM SPIRITUS HOSE
ALLIATUS, OMNI, QUO FILIUM DECEIT
PIETATIS CULTU AD CINERES USQUE
PROSECUTUS, VENERANDO

HEINRICH SCHULTZ

MED. DOCTORI, PRACTICO, DOCTISSIMO
FIRMISSIMO, & PROPTER PATERNUM
ERGA SE AMOREM & MUNITA IN SE
COLLATA, BRUNNENSIUM AD RECTORIS
QUE HONORANDO, ESTIMANDO

JOHANNES HEDLICH

SAUCTI HAMBURGENSIS MINISTERII COL.
LICEI, VERBI DIVINI INTERPRETI FIDE
LISSIMO, DOCTISSIMO, & DEBITARIE
RENTIA & HONORE SEMPER COLENDO

1711

HEINRICH SCHULTZ

1711

PATRI OPTIMO, INDULGENTISSIMO

J O A C H I M O S C H U L T Z,

AMPLISSIMI SENATUS STADENSIS SOCIO,
CAMERARIO. &c. DUM SPIRITUS HOSCE
ALITARTUS, OMNI, QUO FILIUM DECET,
PIETATIS CULTU AD CINERES USQUE
PROSEQUENDO, VENERANDO.

PATRUO CARISSIMO, AMANTISSIMO

H E N R I C O S C H U L T Z,

MED. DOCTORI, PRACTICO DOCTISSIMO
FELICISSIMO &c. PROPTER PATERNUM
ERGA SE AMOREM & MULTA IN SE
COLLATA BENEFICIA, AD ROGUM US-
QUE HONORANDO, ÆSTIMANDO.

AVUNCULO DILECTISSIMO, SUMME REVERENDO

J O A N N I H E I D R I T T E R,

'SANCTI HAMBURGENSIS MINISTERII COL-
LEGÆ, VERBI DIVINI INTERPRETI FIDE-
LISSIMO, DOCTISSIMO. &c. DEBITA REVE-
RENTIA & HONORE SEMPER COLENDO.

D. D. D.

HENRICUS SCHULTZ.

HENRICO DE SCHULTZ
 PARTU PRÆTERNATURA
 ET MORTU SOLA ABSOL-
 VENDA

JOANNI HEIDRICH
 SANCII FAMUR...
 us Partum promovendi & absolventi regu-
 las ac præcepta tradit, easque pro variis
 terminis circumstantiis, singulis obstetricis appli-
 cat, ac de istis, Emphyseos, & Oble-
 tricia vocatur.
 Duplex ponitur Partus, Naturalis & Præternaturalis.
 Qui secundum solitam Naturam normam procedit
 Nam

DISSERTATIO OBSTETRICIO -
MEDICA INAUGURALIS

D E

PARTU PRÆTERNATURA-
LI, MANU SOLA ABSOL-
VENDA.

§. I.

uæ Partum promovendi & absolvendi regu-
las ac præcepta tradit, easque, pro variis
rerum circumstantiis, singulis objectis appli-
cat, ars & scientia, Embryulcia, Ars Obste-
tricia vocatur.

Duplex ponitur Partus, Naturalis & Præternaturalis.
Qui secundum solitam Naturæ normam procedit,
Natu-

Δ

2 DISSERTATIO OBSTETRICIO-MEDICA

Naturalis dicitur; in quo vero Natura eousque a vulgari via desleat, ut impedimenta fiant, Naturæ nullo modo exsuperanda, sed sola arte vincenda, Partus Præternaturalis appellatur.

Ex his Naturalis aliquando Naturæ soli absolvitur, absque ullo obstetricantis auxilio; alias perita manu, Naturam moderante & adjuvante perficitur: quem vero Præternaturalem diximus, non nisi arte finiri potest, isque alias sola nudaque terminatur manu; alias eadem, idoneo quodam Instrumento armata, indiget.

Quandoquidem ex lege Academiæ, Lauream Medicam ambienti specimen aliquod studiorum est exhibendum, de Partu Præternaturali, qui Manuum ope finiri potest, paucis in hisce pagellis agere ac primarios, in quibus sola nudaque Manus sufficit, casus enumerare, quæque in his peragenda sunt, exponere lubet, enixe L. B. rogans, ut quæ minus recte posita offendat, juvenili ætati condonet.

§. I I.

Plurimæ sunt, quæ Partum Præternaturalem faciunt, causæ & ex variis promanant fontibus; vel enim quærenda causa est in Matre, vel in Foetu, vel in utroque; aliquando culpa cadit in Obstetricantem.

§. I I I.

In Matre variæ habentur, quæ Partui Præternaturali ansam dant, causæ; nimix pelvis angustix;

gustiae; major illius deformitas, ex contracta imprimis Rachitide relicta; tumores ad internum Uteri Orificium, aut in Vagina, aut ad Genitalia externa, nec non ad Vesicam, aut ad Rectum, enati, praesertim si duriores fuerint, saepenumero graviora, quaeque solis Naturae viribus nequeunt superari, partui opponunt obstacula; peccat nonnumquam obliquus Uteri situs; major praeterea Genitalium ac vicinarum partium rigiditas; insolita insuper Vaginae contractio & angustiae; nonnulli quoque, quibus necessaria partum promovendi molimina edere parturiens impeditur, Morbi gravia aliquando obstacula faciunt.

§. I V.

Neque leviora sunt, quae a parte Foetus veniunt, impedimenta; vel enim omne illius corpus, insolita mole, partui Naturali obstat, vel caput majori volumine, partum impedit, quod imprimis obtinet in Hydrocephalo; promotum, praeter solitam Naturae legem, ossium nexu, constantior exinde capitis figura viam, qua foetus in vivas auras prodire cogitur, ita aliquando difficilem reddit & inaequabilem, ut Naturae molimine expelli nequeat: Ossa capitis solito duriora, dum angustae aut male figuratae pelvi minus obsequuntur, similem faciunt effectum: Praeternaturalem insuper partum reddunt, vel caput, vel corpus deforme; Funis Umbilicalis vel solito brevior, vel circum collum aliamve corporis foetus partem circumflexus, maximum etiam in partu producere valet obstaculum; Placenta, si Orificii Uteri ambitui ad-

4 DISSERTATIO OBSTETRICIO MEDICA

hæreat, Partum quoque Præternaturalem reddit: Foetus mortuo, cæteris paribus, Partus evadere solet difficilior, quique eodem vivo Naturalis fuisset Partus, nonnunquam vertitur in Præternaturalem: omnium autem frequentissime Partus fit Præternaturalis, minus conveniente Foetus situ & positione, quæ sæpenumero talis est, ut illa, quæ Natura edit, foetum expellendi molimina, non tantum irrita sint & frustranea, sed & potius noceant, ac Manu aut Instrumentis opus sit, ut absolvatur.

§. V.

Ex Utraque Causa concurrente obstacula increscunt; obtinet hoc v. g. ubi Mater æque ac Foetus valde debilis est, ac necessariæ partum absolvendi vires utrique deficient; aut debili matre, foetus mortuus est: idem illud locum habet, ubi hoc vel illud in Utero, in Vagina, in reliquis Genitalibus, in Urinæ Vesica, aut in Recto Intestino matris, contractum fuit vitium, ac simul hoc vel illud præter naturam in Foetu datur; aut idem ille, vel ex vitio quodam Matris, ut v. g. ex obliquo Uteri situ, aut ex alia quacumque causâ Præternaturalem nactus est positionem.

§. VI.

Præternaturalis tandem redditur, qui in principio Naturalis erat, partus, si imperita manus admoveatur.

Excitatis, quos Spurios vocant Obstetricantes, doloribus, non solummodo frustranea sunt præmatura illa partum

partum promovendi & accelerandi molimina, sed & præter necessitatem doloribus his ita excrucietur & defatigatur parturiens, ut illo, quo viribus imprimis indiget, tempore, iisdem licita, aliquando succumbat: violentiori saltem partium irritatione, hæc ut plurimum valde inflammantur, ac concitata inflammatione tumefactæ, ulteriorem foetus viam ita difficilem reddunt & contractam, ut non nisi arte excludi valeat. Similem effectum producere solet nimium repetita, præsertim sub primum partus initium, orificii Uteri Exploratio; hæc non tantum, orificium sæpius contrectando, Uterum præmature ad contractionem sollicitat, sed & mucum detergendo, facit, ut via foetus, quæ humida, lubrica & adæquata requiritur, sicca fiat & aspera; præterquam, quod oleum aut pinguedo digito exploranti illita, mucii officinas quasi obturando, liberam illius excretionem multum impediat, ipsosque, in quibus paratur, folliculos inflammet. Frequenter etiam in eo peccant Obstetricantes, quod, ut Partum omni molimine promoveant accelerentque, suamque commonstrent peritiam & dexteritatem, illas, quæ Amnii Liquorem continent, Membranas præmature dirumpant; hoc dum agunt, Natura necessario, quo ad dilatandum Uteri orificium ac parandam, qua exeat, foetus viam uti solet, medio destituitur; evacuato Liquore Amnii, Uterus minorem tantum ac minus æquabilem in orificium suum vim exserere valet, quam si integro, quod foetum continet, in idem illud agere licuisset Ovo.

6 DISSERTATIO OBSTETRICIO-MEDICA

§. VII.

Et hæc primariæ sunt, quæ Partui Præternaturali locum dant, causæ; priusquam autem varios, quibus diversis partus obstaculis succurrendum est, explicare aggrediamur modos, e re erit, ut inquiramus in illa, quibus obstacula hæc cognoscere datur, signa; cumque impedimenta hæc tam diversæ sunt indolis, necesse est, ut distinguamus, quænam potissimum sint, quæ singulis in casibus obtinent, ut hæc, pro diversa cujuslibet natura, eo feliciter exsuperemus.

§. VIII.

Præternaturale aliquid locum habere, colligimus in genere ex eo, si Veri, quique ad partum ducunt, adsint Dolores; si proximi brevi sese excipiant; si satis sint fortes ac diutius durent; si præterea disruptis, vel sponte sua, vel arte Membranis, Aquæ effluxerint; foetus tamen sub redeuntibus doloribus, non descendat, sed ad eandem altitudinem suspensus maneat: verum ut causam, partum impediens, removeamus, oportet, ut inquiramus, utrum accusanda Mater sit, an Foetus, utrum in Utrumque culpa cadat; num denique alio ex fonte derivanda, obtineat.

§. IX.

§. I X.

Obstaculi causam quærendam esse in majoribus pelvis maternæ angustis, peritior comparatione capacitatis cum pelvi Naturali sæpenumero, tangendo, colligere valet, præsertim si hæc inferiora versus contractior & angustior fuerit. Diametrum ejus accuratius investigare annisi fuerunt recentiorum nonnulli, ut *Cl. Steinius*, Professor Casseliensis, ac *Dext. Coutilly*, Galus, quorum quilibet peculiare Instrumentum excogitavit, cui nomen *Pelvimetri* fuit impositum, quod, in Genitalia immissum, pelvis minoris amplitudinem & angustias determinando inservit, quod & dijudicet, utrum Naturalem Partum sperare & expectare liceat, num vero Manuum aut Instrumentorum ope debeat absolvi.

Ut male conformatam compositamque Pelvim, obstaculi majoris causam esse, cognoscamus, e re est, ut naturalem illius figuram menti obvertamus, ita ut plurimum, si major obtineat deformitas, eandem distinguere licet, imprimis si inferiora versus pelvis fuerit defigurata: & in viciata pelvi latitare Partus Præternaturalis causam, certiores simus, si in juventute Rachitide laborasse parturientem, constiterit.

Tumores, ad Uterum ac Vaginam ejusve viciniam obvios, si quis naturalem partium habitum sibi perspectum habet, explorante digito, ut plurimum facilius distinguet; & simili modo affectam esse Vesicam Rectumve, partium illarum loca explorando, cognoscet; eoque in casu,
rei

8 DISSERTATIO OBSTETRICIO-MEDICA

rei obscuriori multum lucis addunt ipsa, quæ Morbos harum partium indicant, *Signa & Symptomata.*

Externa autem Pudenda præter naturam intumescencia, aut tumore duriori obsessa esse, tum digitis, tum oculo, facile admodum discernimus.

Obliquum Uteri situm, causam esse, quæ partum impedit, varia, quæ Præternaturalem Uteri positionem esse, indicant, *Signa* docent, tum quæ tempore Graviditatis, tum quæ Partu appropinquante, tum imprimis quæ ipso Partus tempore sese produnt; qualia sunt, Dolores spurii, qui hoc in casu solito frequentiores sunt & valde vehementes; tum diversa Ovi, foetum continentis & Amnii Liquore distenti, figura, quæ dum sub recto Uteri situ brevior ac planior est, & in majorem latitudinem expansa, sic ut Sphæræ majoris segmentum referat, sub situ Uteri obliquo magis est oblonga ac propendens, & minus lata, ita ut sæpius Intestini adinstar ultra internum Uteri orificium ovum propendat, imo & aliquando secundum omnem vaginam propulsus; pyriformis extra Pudenda propendat: obinæquabilem etiam & violentam Uteri contractionem, vehementer admodum pressio & in ossa duriora acto Ovo, citius id disrumpi & Amnii liquor effluere solet: cumque caput in hanc vel illam agitur pelvis partem, & sic liberior a parte opposita via manet, effusa majori Liquoris illius parte, continuum sequitur humoris stillicidium & ex hac etiam causa aliquando tantum caput inter & pelvis ossa, interstitium relinquitur, ut unum alterumve digitum interponere detur: evacuatis insuper citius Aquis, inferior pars Uteri minus intra Vaginam descendit ejusque Orificium non nisi lente admodum dilatatur, eaque dila-

dilatatio minus æquabiliter procedere solet; & ex his causis fieri, videmus, quod caput infantis diutius ad supremam pelvis oram sistatur, nec nisi difficiliter digito explorante attingatur.

Quæ porro ex majori partium Genitalium ac vicinarum rigiditate moventur, obstacula, digitis facta partium illarum exploratione, solent cognosci, atque illorum etiam ope insolitas Vaginæ ejusve Orificii angustias dijudicamus.

Accusandum denique esse hunc illumve, qui partum difficilem admodum reddit impeditque, Morbum, ipsa, quæ sub partu difficili admodum & præternaturali vel ante eundem, sese offerunt, Signa produunt.

§. X.

Quemadmodum autem varia a parte Matris habentur partus obstacula, ita etiam, ut vidimus, multo nomine partui ipse obstat Foetus.

Impedimenta hæc sua etiam habent, quibus dignoscuntur, Signa.

Ubi ex majori capitis mole difficilis admodum & præternaturalis fit Partus, abdomen minus desidit, internum Uteri orificium minus descendit, sed ad supremam pelvis oram quasi suspensum manet, ibique ita dilatatur, ut omnem fere illius amplitudinem occupet; Ovi Membranæ, dolorum vi deorsum pulsæ, Sphæricam figuram induunt, iisque disruptis, Partus negotium vel

nihil vel parum promovetur, ac caput ita ad pelvis superiora inclavatur & incuneatur, ut unum quasi cum pelvi corpus faciat. Quodque majus capitis volumen ex contracto fiat Hydrocephalo, patet; si, explorando, tumorem capitis mollem admodum deprehendamus, idque fluctuationem digito exploranti moveat.

Quod solito major capitis Stabilitas partui obstat, ex eo colligimus, quod ne quidem graviores, qui ad partum faciunt, dolores, capitis figuram, quæ alias præ laxiori ossium nexu notabilem admodum mutationem subire solet, quæque ex subglobosa in oblongam, conoidæam aut pyramidalem convertitur, mutant.

Reliquum corpus vel justo majus esse vel deforme, conjicimus, si expulso jam capite, reliqua pars corporis quasi suspensa hæreat; ac rem plenius cognoscimus examine digitorum; in casu priori corporis truncum ab omni parte æquabiliter constrictum percipimus; in altero sæpius præternaturalem illius formam detegere datur.

Funem Umbilicalem esse vel solito breviorum, vel quod frequentius fit, circum collum aliamve corporis partem convolutum, qui obstat, quo minus partus absolvatur, non ita facile distinguimus; hanc peccare causam, suspicamur, ubi nullæ aliæ sese produnt causæ impediens, ac caput sub quolibet dolore aliquantum detrusum, eodem desinente, mox iterum adscendit, & ad eandem, quam antea tenebat, redit altitudinem: ubi præterea caput, sub doloris initium depressum, unico quasi sistitur momento; ubi deinde ipso, quo ca-
put

put egressurum est, temporis puncto Hæmorrhagia oritur.

Placentam, Uteri orificio obversam, partum impedire, explorando distinguimus, simulac eousque aperiat Uteri orificium, ut digitum admittat; loco enim Ovi æquabilis, mollioris ac digito cedentis, corpus percipimus, quod minus æquabile est, magisque consistit & valde renititur; semper etiam ab incipiente illius solutione, Hæmorrhagia sequitur.

Majorem in partu difficultatem ac graviora sæpenu-mero obstacula experimur, ubi Foetus ante partum moritur: hunc casum ex variis dignoscimus signis & circumstantiis: ubi ultimo graviditatis tempore moritur Foetus, non tantum nullum incrementum capit abdominis tumor, sed potius detumescit: corpore præterea in hanc vel in illam partem citius moto, ponderis majoris in illam partem gravitantis sensum mater percipit; ipso insuper, quo Foetus exspirat, tempore, levior ille quem Foetus edebat, motus cesat; aliquando gravem admodum & violentam, qualem exspirantes edere solent, agitationem motumque convulsivum percipit, eoque tempore horripilationem in universo corpore experitur Mater: nonnulla equidem alia, quæ foetus mortem indicant, enumerantur signa, ut v. g. lividus faciei color, oculi concavi, cordis palpitationes, anhelosa respiratio, halitus foetens, dolor capitis, aurium susurrus, febris, animi deliquia, continuus ad reddendum lotium, & ad exonerandam alvum, stimulus, aliaque similia; verum hæc, dum sæpius ex aliis etiam fontibus promanant, dubia admodum sunt & incerta. Ubi autem ab aliquo

tempore mortuus est foetus, non tantum gravem spirat odorem, sed & contracta putredine, Epidermide linquitur.

Quod diversos attinet Foetus situs & positiones, hæc sua quoque habent, quibus innotescunt, Signa, cumque nulla est pars corporis, quin sese aliquando partui offerat, signa hæc multum variant.

Prævium caput esse, docet orbicularis illius ambitus ac tuber convexum, tum Fontanellæ ac Suturae, quæ, prævio vertice, accuratius etiam monstrant, qualis sit capitis situs & positio; utrum faciem Offi Sacro, numero Pubi habeat obversam, aut ab alterutro latere collocatam; sique verticis loco, facies sese primum offerat, facta, brevi a disruptis membranis ac effusis aquis, exploratione; (suborta enim deinde inflammatione, res obscurior fit,) variæ, quæ faciem occupant, partes, ut Oculi, Genæ, Nasus, Os, Mentum, rem reddunt certiore, quæque ore continentur, Lingua & Maxillæ, Oris aperturam ab Ano distinguunt: si vero lateralis pars capitis, prima Uteri Orificio obvertatur, Aures, digito explorante, ut plurimum mox deteguntur suaque figura dignoscuntur.

Quod Collo suo sese offerat Foetus, ex minori caput inter & humeros intervallo sinuato, tum ex Trachea gibba & prominente, aut ex Vertebris cervicis, colligimus, prout vel pronus jaceat, vel supinus.

Quod priori Thoracis parte Uteri Orificium spectet Foetus, docent Sternum, Claviculæ ac priores Costarum partes, imprimis Costarum Cartilagine, quæ peritiori digito factò examine, ut plurimum satis possunt distingui:

distingui: ac simili modo ex prominentibus Vertebrarum Spinis, ex Costis & ex Scapulis, Dorso incumbere Foetum, cognoscimus: Quodque pronus Abdomine suo Uteri orificio oppositus jaceat, Umbilicalis indicat Funis, qui ex medio abdomine incipiens, mox detegitur: Lumbos autem esse, quod explorante digito tangimus, ex ipsis patet Vertebrarum Lumbalium Spinis tum & ex plaga molliori, Costis ac Coxarum ossibus intermedia.

Prævias esse Clunes, docet gibba ac æquabilis illarum facies, Sinus iisdem intermedius, ac Ani Rima, ut & Genitalia.

Primos descendere Humeros, indicant Axillæ, Claviculæ, Scapulæ, nec non Costæ.

Cubitum esse, qui elabitur, ex ipsa illius flexura quique huic adstat, processu Olecrano dignoscimus.

Manum esse, quæ prima prodit, docent illius digiti, qui dum intra manum flexi esse solent, pugnum faciunt. Manumque a Pede distinguit imprimis Pollex, qui hic brevior est ac longe alium habet situm.

Præviã esse Coxam, indicant ipsa Coxarum Ossa, tum proximæ Clunes & Genitalia.

Quod Genua offerat Foetus, tum ex illius flexura, (quæ hic tuberculatus ostendit & planius, quam flexura Cubiti,) tum imprimis ex ipsa, quæ medium Genu articulum occupat, Patella dijudicamus.

Pedem denique extremum esse, qui partui offertur, non vero Manum, ex eo distinguimus, quod hic in majorem longitudinem sit auctus, quod major hic obtineat digitorum æquabilitas, quod e regione digitorum

in Calcem; quod ad utrumque latus in Malleolum, protuberet.

Atque illa, quæ hucusque de diversis, quibus partus difficilis & præternaturalis redditur, obstaculis disputavimus, docent, quod a parte Foetus æque ac a parte Matris, plura habeantur, quæ sola maxima parere valent impedimenta & obstacula; atque ex his facile liquescit, quod si plures concurrant causæ impediētes, casus difficilior & gravior reddatur; neque opus est, ut pluribus demonstramus, quod, ubi majorem in partu percipimus difficultatem, simulac aliquam a parte Matris aut a parte Foetus offendamus difficultatis causam, observatione hac contentos esse non oporteat, sed repetita vice examinare, nonne plures simul adsint, quæ partui obstant: in sola Matre plures aliquando concurrunt; idem hoc aliquando fit in Foetu; peccat sæpius etiam Foetus una cum Matre, & ut vitia corrigamus, ac Naturæ arte nostra feliciter succurramus, maximæ ut plurimum est necessitatis, ut cuncta hæc plenius cognoscamus.

Quibusnam autem hoc innotescat signis, ipse patet; iterata vice & accuratius parturientem explorare satis est, ita pleraque saltem, si enumerata signa consulamus, discernentur obstacula.

§. X I.

Quod tandem illas attinet, quæ a foris accedunt, difficultatis causas, quas vel minus peritæ vel nimis præ-

præcipites producant Obstetrices, hæ sæpius ægre deteguntur, ac fideliter quid sibi actum fuerit, & quonam tempore, Obstetricans exponat, necesse est; qui alias ipsius Naturæ sunt errores, alias committuntur Obstetricanti; eadem illa, quæ alio tempore conveniunt & laudari merentur, partum promovendi molimina alio iterum tempore nocent ac Partum potius Difficilem reddunt & Præternaturalem.

§. XII.

Ita nunc descriptis, quæ ex varia scaturigine emanant, difficultatis causis, facilius intelligetur, quid plerisque in casibus sit agendum, ac quamnam in reducendo, quæ a vulgari tramite recesserat, Naturam, viam ingredi oporteat: non eodem enim modo in omni casu est procedendum, quodque antea jam notavimus, sola aliquando ac nuda Manus sufficit; aliis in casibus eadem indigemus hoc illove Instrumento armata; atque hos casus rite distinguamus, necesse est; in omni illo, in quo nuda Manu partum absolvere licet, rejectis Instrumentis, sola hac uti tenemur; præterquam enim quod vel sola Instrumentorum suspicio adstantibus ipsique præsertim parturienti terrorem, (qui semper nocet) incutiat, nunquam Instrumenta adhibentur, quin vel parturienti, vel foetui, vim aliquam inferant, quapropter non nisi urgente admodum necessitate in auxilium debent vocari.

§. XIV.

§. XIII.

Ut autem dilucide magis pateat, quibusnam in casibus partum Manu absolvere liceat, & oporteat, primum varios illos, in quibus in genere Arte sua eundem perficere tenetur Obstetricans, casus enumerare juvat.

Variæ sunt rerum circumstantiæ, in quibus partus negotium Naturæ committere non licet; imo plures habentur casus, in quibus, quanquam secundum naturam dispositum est caput foetus, arte nostra opus est.

De his casibus primum agere lubet.

§. XIV.

Primus scilicet, in quo prævio capite, efficaciore modo Naturam adjuvare & reducere oportet, casus est, ubi in maturo foetu unà cum Capite alia quædam Pars corporis partui sese offerat, dum etenim pelvis, secundum naturam etiam, tam angusta est, ut solum maturi foetus caput aegre transmittat, ab alia quadam corporis parte, unà cum capite Utero exeunte, necessario ita occupatur via foetus, ut caput ulterius descendere nequeat, pelvique inclavetur ac pessimi ut plurimum generis partum præternaturalem faciat; eoque magis prævertenda & corrigenda est hæc partus species, quod
caput

caput sub eodem ab illo, quem sequi oportebat, pelvis axe deflectere solet, unde novum generatur partus obstaculum.

Verum ad artem similiter est confugiendum, ubi, foetu maturo, caput comitatur Funis Umbilicalis; quamvis enim tam parvæ sit molis. ut liberam satis capiti foetus relinquat viam, relictus tamen, ut plurimum foetum necat, præsertim si partus lentius pergat; quo tempore enim pelvim minorem intrat foetus caput, Funis tantæ exponitur compressioni, ut omnis in illo & in Placenta cesset sanguinis circulus, qui, dum, foetu nondum nato, ad vitam illius valde necessarius est, pressione illa aliquamdiu continuata, sublatus, foetum brevi necare solet.

Sed tertius est Casus, in quo, quamvis unum sese prodat Caput, idque rite etiam sit dispositum, efficaciori modo Naturæ succurrendum est, ubi scilicet vel ante partum, vel sub eodem gravior suborta fuit Hæmorrhagia, eaque, incassum tentatis, quibus debellari solet, Medicamentis, continuo pergit; præ majori etenim sanguinis jactura non tantum ita viribus exhauritur parturiens, ut debita partum absolvendi molimina faciundo impar Natura evadat, sed &, ut in aliis, in quibus gravis admodum & pertinax Hæmorrhagia obtinet, casibus, tandem succumbit: ut igitur Matris Foetusque vitæ ac salutis consulamus, ubi illa, quæ sanguinem sistere solent, media irrita observantur, quæque partum naturalem accelerant, molimina frustra fuerunt tentata, aliam viam ingredi ac partum arte absolvere, tenemur.

Neque magis rem Naturæ committere licet, si par-

turiens graves admodum ac repetitas Convulsiones patitur, æque Medicamentis frustra fuerint sollicitatæ: tali in casu expectandum non est, donec Natura partum vulgari modo absolvat; dum etenim illæ, quibus ad partum Natura utitur, Uteri contractiones semper & ubique sunt violentæ, hæ vi sua reliquum, quod jam in convulsiones pronum erat, corpus in consensum trahunt, ac continuo novas ac graviore excitando convulsiones, præsentissimum reddunt parturientis vitæ periculum; quæque in corpore, Convulsionibus obnoxio, fiunt, Uteri contractiones valde irregulares esse solent, eoque ipso partus negotium retardatur potius, quam promovetur.

Neque etiam nimis diu morandum est, ubi parturiens repetita, quæque diutius durant, perpetitur Animi Deliquia: hæc, si aliquamdiu convenientibus Medicamentis frustra fuerint debellata, in tempore ad artem est confugiendum, ut partus brevi finiatur: dum etenim ex debilitate fiunt, nulla prorsus spes est, fore, ut sub gravioribus ac pertinacioribus Leipothymiis, debilitata jamjam Natura, partui sufficientes editura sit vires: Violenta insuper, quibus Natura foetum expellere nititur, molimina, quique ex his generantur, Dolores, ita parturientis vires frangere solent, ut Leipothymia exinde necessario ingravescant, quodque parturiens incurrit, vitæ discrimen magis magisque augeatur.

Manum operantem etiam quanto cyus admovere oportet, ubi Placenta ad omnem orificii ambitum Utero adhæret: hoc dum obtinet, ipsa, quæ foetum in vivas auras misera est, via prorsus obturatur, isque non, nisi
remoto

remoto hoc placentæ obice, carcere suo extrahi poterit, & in tempore hoc agendum, relicta enim Placenta, non tantum irriti sunt foetum emittendi Naturæ conatus, sed iidem, sæpius repetiti, evadunt valde periculosi; ab iteratis quippe Uteri contractionibus hoc in casu ita solvi solet Placenta, ut brevi gravis admodum ac pertinax & periculosa Hæmorrhagia sequatur.

Neque magis rem sibi relinquere ac Naturalem partum expectare licet, ubi plenaria obtinere Uteri Obliquitas observatur, isque a positione vulgari eousque in hanc vel illam partem deflectit, ut inferiori sui segmento descendere queat, ejusque Orificium maneat retractum; hoc in casu ne violentissima quidem Uteri actio, aliquid boni ad promovendum ac expellendum foetum, præstare valet; frustra enim esse observantur, id agendi, Naturæ molimina; ut igitur prævertamus, quominus languescentibus doloribus viribusque exhaustis Natura tandem deficiat ac partus negotium infectum maneat, omni conamine id agendum, ut perita manu opus hoc in tempore absolvamus.

Necesse tandem est, ut Naturæ efficaciori modo Manu succurramus, ubi Pelvis, quamvis rite conformata, nimis est angusta, aut ubi tam male est figurata & composita, ut Naturalem partum sperare non liceat: aut ubi illius respectu nimis magna est capitis foetus moles, aut ubi hoc majorem habet deformitatem, quam ut per pelvim possit transpelli; his in casibus ni nimix obtineant angustix, nimiave peccet deformitas, aut figuræ constantia, sola aliquando manu omnem rem feliciter absolvere datur.

§. X V.

Ita videmus, plurimos diversæ indolis dari casus & circumstantias, in quibus Naturæ, a vulgari tramite devianti, aptam foetum emittendi viam parare tenemur, quodque ex dictis facilius colligere licet, non diutius hic cunctandum est, sed in tempore manum operi admoveere oportet; morando pessime ut plurimum peccamus; quo diutius in illis, in quibus arte opus est, casibus rem sibi relinquamus, eo casus fit difficilior: ita v. g. dum Caput sequens, Brachium excidit, quanto cyus & caput & brachium repellere oportet, metu, ne partes hæc ulterius in pelvim descendentes, ita eidem incuneentur, ut postea, ne maxima quidem vi, solvi & in Uterum reduci nequeant; & eandem hanc regulam in reliquis, quos enumeravimus, observandam esse casibus, tam dilucide patescit, ut hæc plenius exponendo supersedere possimus.

§. X V I.

Sed ulterius jam pergendum est, ac videndum, quam ratione in illis, qui solis Naturæ viribus, ac naturali modo finiri nequeunt, Partibus, sit procedendum.

Discrepat hoc pro variis rerum circumstantiis, quæ in eodem etiam casu obtinent; idem ille, qui in principio sola manu, ac sæpius facile satis, potest expediri, multis in casibus temporis tractu ita ingravescit, ut sola manus partum finiendi impar sit, & ad hoc illudve Instrumentum sit confugiendum, ut v. g. in capite inclavato: neque semper idem est modus, quo manu utimur;

mur; aliis quippe in casibus id tantum manu agimus, quod illius ope, Naturalem, qui prævio capite absolvitur, partum promoveamus; in aliis suborto, quod vinci nequit, obstaculo, Naturam aliorsum derivare, foetus positionem mutare, eumque alio, qui magis convenit, modo, manu extrahere, cogimur: Casum priorem, in quo Naturam vel deficientem vel leviter tantum deflectentem, manu adjuvamus ac moderamur, sicco pede præterimus; quamquam enim difficilem magis ponit Partum, ad Præternaturalem tamen, de quo in pagellis his agimus, referri nequit.

§. X V I I.

Ubi ergo illa, quæ Partum retardant ac difficilem reddunt, obstacula tanta sunt, ut cuncta eundem lege naturali, ac modo simpliciore, absolvendi molimina irrita deprehendamus, metusque est, ne morando res in pejus ruat, ac Matrem æque ac Foetum in vitæ discrimen conjiciat, in tempore est prospiciendum, ac vi majori est utendum, ut Manus aut Instrumenti ope foetu extracto, Partus finiatur.

§. X V I I I.

Varios, quibus hoc diversorum Instrumentorum operari solet, modos exponendo non immoramur, ne

propositos Dissertationis nostræ limites transgrediamur, singularem tantum, quâ foetum in illo, de quo agimus, casu, Manus ope, extrahere convenit, rationem descripturi. Antequam vero id aggrediamur, paucis adhuc enumerandi sunt casus, in quibus sola Manus minus sufficit & Instrumentis opus est; ac varia, ex quibus hoc colligere datur, signa recensere oportebit; quamvis enim illa, quæ nudâ manu fit, foetus extractio, alteri, qui Instrumentis fit, extrahendi modo longe sit anteposenda, ut quo simplicior est & minus violenta; ubi tamen eandem scopo suo inferiorem fore, ex ipsis rerum circumstantiis colligimus, præstat, ut intentatâ hac viâ, manum mox apto Instrumento armemus; sic aliquando rem longe feliciter & expeditius conficimus, quam si pertinacius rem solâ manu absolvere velimus; iteratis quippe id agendi conatibus Uterus ac reliqua Genitalia sæpius vehementer inflammantur, parturiens præter necessitatem excruciat & defatigatur, ac verendum, ne auctis gradatim Partus obstaculis, idem ille aut Matri aut Foetui aut utriusque evadat funestus, ac dein cuncti, viventem vel integrum tantum foetum Instrumento extrahendi conatus evadant frustranei.

§. XIX.

Instrumento igitur utendum est primo, ubi caput foetus, quanquam rite dispositum, præ nimis pelvis angustis ejusve deformitate, aut etiam præ majori sua mole

le nimisve stabili ossium capitis compage, ita pelvi in-
hæret incuneatum, ut vi dolorum nullo modo queat
propelli, ac caput tam alte in pelvim descendit, ut ma-
nus ope tuto reduci nequeat: ac magis conveniunt &
desiderantur Instrumenta, ubi sub his rerum circum-
stantiis caput minus convenienter est collocatum, ex
perversa etenim illius positione, cæteris paribus, semper
& ubique obstacula ingravescent, ac nuda manus hæc
vincendo prorsus impar evadit.

Instrumento præterea indigemus, ubi caput foetus,
quamvis minus incuneatum, jamjam altius intra pelvim
descendit, idque præ vehementi Uteri contractione, in-
tra Uterum nequit reduci, ut per pedes extrahatur: hoc
in casu si omnino cessent Partus dolores, aut si ob gra-
viorē ac pertinaciorē Uteri Hæmorrhagiam, aut ob
subortas ac repetitas Convulsiones aut Leipothymias,
Partum accelerare cogamur; aut si Funis Umbilicalis
justo brevior, Collove vel alii corporis parti circumvo-
lutus, ulteriorem capitis descensum impediat; aut ubi
majori copia Vesicam occupans Urina Catheteris ope
nequit extrahi, hoc, inquam, in casu, quantocyus In-
strumentorum ope partum tentare debemus.

Sed tertius est casus, in quo eandem regulam sequi oportet;
ubi foetus humerorum altero ad marginem ossium
pubis hæret incuneatus, altero ad juncturam ossis Sacri-
cum Osse Coxæ defixo: hoc in casu, si partes incunea-
tas solvendi molimina manu edita, frustranea sint, In-
strumenta in auxilium debent vocari.

§. X X.

His nunc rite perpensis, facilius apparet, sub quibusnam rerum circumstantiis solâ manu Partum absolvere foetumque cum vi quadam extrahere liceat & oporteat.

Fieri hoc debet Partu dicto Agrippino, in quo reductâ aut repullâ, quæ partui sese offerebat, parte, foetus intra Uterum convertitur, & per pedes prehensus, iisdem præviis Utero extrahitur.

Partum hunc pro pessimo habuerunt Veteres, eumque non, nisi maximo cum matris dolore fieri ac ægre tantum finiri posse, putarunt, & abhinc hanc partus speciem, Romani dixerunt Partum Ægrippinum vel Agrippinum, pluribusque, qui hac Partus specie extracti erant, infantibus Agrippæ nomen imposuerunt.

Nonnunquam solâ Naturæ ope & auxilio hæc finitur Partus species, eâque genitum fuisse M. Agrippam, legimus apud Plinium l. 7. c. 8. solamque aliquando Naturam huic sufficere, docent observata recentiorum, imprimis ubi pelvis majorem habet amplitudinem; ubi foetus minor est & ita collocatus, ut facies Os Sacrum respiciat; ubi Pedum Plantæ sunt junctæ, aut latâ suâ superficie Uteri Orificio oppositæ; ubi Partus Dolores fortes admodum sunt & efficaces; ac membranæ foetus Ovum continentem, pressioni diutius resistunt, ac serius tantum ruptæ, aquas emittunt: longe tamen frequentius Partus Agripparum absolvitur Obstetricanti ac Manus ope, foetus pedibus Utero effertur.

Ut

Ut Encheiresis hæc ex artis lege fiat, ut minori vi & dolore absolvatur, ac feliciorum sortiatum effectum, plures observare oportet regulas, quibus neglectis, ut plurimum gravia & aliquando funesta foetui effecta sequuntur.

§. X X I.

Præcipua, quæ hic observari debent, paucis exponamus.

Primum, quod hic observari debet, est, quod Lectum, in quo decumbet parturiens, ita dispositum esse debeat, ut ab omni parte accedere liceat; quodque hoc firmum stare debeat & immotum, neque molli lectum esse debet strato, sed culcita duriori: & ex transverso lecti supina decumbere debet parturiens, Clunibus Capite elatioribus, ac inferiori corporis parte eousque a Lecto retracta, ut Coccyx ab omni illius pressione libera maneat.

Tres requiruntur adstantes, quæ parturientem firman continentque; aliâ quippe opus est, quæ pone caput collocata, manus utrique humero oppositis & appressis, foeminam coërcet, quominus corpus retrahat eleveve: dum binis indigemus aliis, ab utroque latere ponendis, quæ genua flexa firment, ac femora diducant, pedesque gremio suo excipiant.

Qui Partum absoluturus est Obstetricans, inter bina sedeat parturientis femora, ac sedile occupet, quod
D modicæ

modicæ est altitudinis, ut quo tempore suam peracturus est operationem, cubito manûs, quâ operaturus est, genu innitatur.

Quodque ipsam attinet Encheiresin, hanc observare oportet regulam, quod eandem non mox aggredi oporteat, simulac Partu Agrippino rem perficiendam esse constiterit: sed expectandum ut plurimum est, donec Internum Uteri Orificium, ipso Naturæ molimine ad amplitudinem binorum fere pollicum, fuerit distentum, ita si sponte suâ auctum fuerit Uteri orificium, digitos manumque vi minori ac leviori molimine in Uterum immittere licet, ac minorem parturienti dolorem movemus: hanc tamen regulam in quibusdam casibus relinquere cogimur, qui moram non patiuntur, v. g. in Hæmorrhagiâ gravi admodum & pertinaci, in repetitis animi Deliquiis, in Convulsionibus &c. in quibus quanto-cyus manum operi accingere debemus, iisque in casibus mox dilatationem aggredi oportet, ac uno primum immisso digito, addere debemus alterum; huic adjiciendus deinde est tertius, sic per vices intromissis ac propulsis reliquis, integram manum in Uterum immittere licet.

Notandum præterea, quod, ubi Uterus in hanc vel illam inclinât partem, ac situm quodammodo obliquum habet, Foemina, ni aliæ, festinandum esse, suadeant circumstantiæ, in antecessum per aliquod tempus in illud decumbere debeat latus, a quo Uteri fundus deviat, ut ita pondere suo descendens, in situm naturalem restituatur, cumque sub obliquo Uteri situ ut plurimum partem tantum Uteri attingere licet, Orificium iteratâ vice
- leviter

leviter reprimere oportet, ut ad medium pelvis axin magis reducatur.

Antequam vero repulsionem tentemus, accuratius explorandum est, quænam pars sit, quæ sese Partui offerat & qualisnam sit illius situs, sic sæpenumero & expeditius & facilius succedit partis illius reductio.

Et ut facilius impresso motui cedat manus digitique, e re est, ut oleo, axungia aut alia blandiori pinguedine illiniamus, ita sequuntur longe facilius, qui cæterum præ majoribus Uteri angustiis ad motum tardi, sunt digiti. Moderatâ manu insuper est pergendum, neque concussione aut iterato succussu est utendum, metu, ne rudiori partium contrectatione motuque aut Matrem aut Foetum lædamus, ac mobilibus ossium foetus commisuris vim inferamus eave frangamus. Porro, (& hæc semper observari debet regula,) si sub ipsâ Encheiresi verus laboriatur partus Dolor, operi suo supersedere debet Operator vel Obstetrix, donec hic cessaverit; præterquam enim, quod sub illâ, quæ Dolorem facit, Uteri contractione, idem ille tam stricte circum foetum ac manum constringitur, ut hæc vix ac ne vix quidem possit moveri; motus, hoc tempore editus, Uterum, irritando, inflammare ac gravem in eo dolorem excitare debet.

Sub ipsâ porro Encheiresi, imprimis sub illius sine, id agendum est Operanti, quod præcaveat, quominus nimium distendatur ac dilaceretur Perinæum; ab alluentibus enim, quæ a Genitalibus & a Vesica veniunt, humoribus minus feliciter hæc vulnera sanescunt.

Sique jam aliquâ sui parte editus sit foetus, nunquam sibi est committendus, metu, ne forsitan sponte
 D 2
 reli

reliquâ parte excidens, cadat in terram, aut parte quadam retentus, alicubi luxationem patiat, & ut prævertamus, quominus manu nostra excidat, partem jamjam exclusam linteo tenui, molli, sicco, calente excipere juvat; ita, quæ lubrica ac mucosita est foetus cutis, manui operanti minus subterfugit, foetusque, rite prehensus, facilius extrahitur.

Observandum præterea & hoc est, quod si sub ipso foetum extrahendi molimine majorem resistantiam experiamur, quam non ita facile superare possumus, non mox vi majori uti debeamus; longe minus alium, quo ad augendam extrahendi vim uti velimus, in auxilium vocare, rudiori enim ac fortiori hoc conatu, sæpenu-mero caput a trunco avellitur, aut ab elongatâ admodum Spinae medullâ, velex alio, quod contrahit, vitio, perit foetus, verum rem accuratius examinare oportet, & inquirere, qualisnam obicis, reliquam extractionem impediens, natura sit, ita ut plurimum resistantiam feliciter & absque ulla foetus læsione exsuperamus.

Sique jam antea distortam aut difformem esse pelvim, digito explorante compertum habeamus, manum ab illâ parte in Uterum intromittere debemus, a qua majorem esse pelvis capacitatem percepimus, pedesque prehensuri, eosdem ita arripere oportet, ut caput maximâ sui diametro maximam occupet & sequatur pelvis maternæ capacitatem.

Notandum etiam hoc est, quod quanquam Uteri dilatationem longe facilius ac vi & dolore minori absolvamus, postquam ipsi Naturæ aliquousque jamjam
apertum

apertum sit illius orificium, a ruptis tamen Membranis (si scilicet per pedes extrahendum foetus esse, suadeant circumstantiæ) diutius morandum non sit, sed mox rem tentare oporteat, ne, a constricto magis ad omnem foetus superficiem Utero, operatura manus Uterum difficiliter ingrediatur & foetus ægre magis convertatur, ac viâ Vaginæ jam magis exsiccata, idem ille difficiliter extrahatur.

Tandem & hoc in genere observamus, quod quo minus in pelvim minorem descenderit foetus, eo facilius tutiusque absolvi soleat hæc operatio.

§. XXI.

Sed præmissis generalioribus, quæ omni in genere partui Agrippino applicari debent regulis, videndum sequitur, quænam præcepta debeant observari, prævio capite. — Atque hic primum notamus, quod eundem nunquam tentare oporteat, ubi caput jamjam in ipsam Vaginam descenderit; hoc etenim eousque jam depressum, tuto in Uterum repelli nequit. Ubi vero capite adhuc altius hæret, ut tuto fieri partus Agrippinus posse videatur, ad intervalla Dolorum, manum in Vaginam demittere oportet secundum partem illius posterioriorem, sic ut dorso suo respiciat Os sacrum; eamque leniter ad Uterum propellere, & ipsum simul repellere caput, idque, si manu dextrâ utamur, secundum sinistrum Uteri latus; si vero sinistrâ, secundum dextrum, ac perinde est, (ni nonnullæ, quæ alterum latus alteri

30 DISSERTATIO OBSTETRICIO-MEDICA

anteponendum esse, indicant, circumstantiæ contrarium suadeant,) a quonam latere hoc fiat.

20 Reducto deinde in Uterum capite, digitorum ope explorandus est reliquarum foetus partium situs, sique primum extremi Pedes sese offerant, mox eosdem; si vero ante hos prima sese prodant Genua; hæcprehendere oportet, cumque res difficilior esse solet, quamdiu Uterum foetus occupat, pedes aut genua juncta servare, nec (nisi urgente necessitate, & ubi pedum aut genuum alterum prehendere aut protrahere non licet,) per unum pedem aut genu extractionem facere oportet, prehensio Pedum aut Genuum primo, eundem primum in Vaginam detrahere, & ibidem relinquere, ac quantocyus alterum quærere debemus, ut postea juncta genua pedesve junctos semel simulque extrahamus: Sed notandum porro, quod (si hoc minori cum molestia fieri possit,) semper pedes aut genua secundum foetus Abdomen detrahere præstet, quam juxta Spinam, ita superior pars foetus sursum ducenda, longe facilius cedit, ac naturalem spinæ dorsi curvaturam secuta, minori cum difficultate & tuto magis convertitur; utque inferiores artus facilius vaginam versus descendant, caput simul, volâ manus iteratò magis magisque sursum ducere oportet, sic multo feliciter conversio foetus succedere solet. — Sic nunc vaginam versus ductis pedibus genibusve, foetum extrahere oportet: præviis pedibus, eosdem ita prehendit Obstetricans, ut Calces manus volâ excipiat & ne gliscendo manui elabantur, digitorum Medio supra malleolos inter bina crura collocato, pedum alterum Annulari, Alterum vero Indice digito complectitur, sic
eos-

eosdem leniter agitando leviterque in utrumque latus convertendo attrahit, id agens, quod attrahat secundum lineam, quæ pelvis minoris axin sequitur; neque vi majori est utendum; in quibusdam enim casibus ad superiorem pelvis marginem retinentur Genua, unde majorem in attrahendo resistantiam percipimus; talique in casu Crura aliquantum reducere præstat, ut mutata leviter directione, facilius attrahenti manui cedant: protrahentis Cruribus, Femora supra Genuaprehendit jungitque obstetricans, donec Clunes prodeant. Et simili fere modo est procedendum, si prima partui sese obtulerint Genua; eo tantum cum discrimine, quod mox Femora supra Genuaprehendat, & hæc semel simulque cum flexis Cruribus protrahat, donec Crura solvere queat. — Ad Clunes usque protrahito foetu, eoque, ut antea monuimus, linteo molli ac sicco excepto, utramque jam manum truncum applicat, earumque digitis Abdomen, pollice vero utroque Lumbos complectens, leniter agitando truncum protrahere pergit, idque recta, si foetus Abdomine suo Os Sacrum respiciat, idve oblique a latere ac retrorsum in pelvi offendamus, alias enim truncum in latus convertere oportet, ut caveatur, quominus Facies, priori pelvis parti obversa, ad supremum illius marginem sistatur & retineatur, quod deinde maximum in perficiendo partu parit impedimentum; perinde autem est, in quodnam latus truncus convertatur, eo versus tantum ducatur, quo versus facilius cedit. — Ubi autem eousque jam progressus est corporis truncus, ut Funem Umbilicalem attingere queamus, e re est, ut eundem aliquantum protrahamus, ne postea pelvi ac
 supe.

superiori alicui foetus parti, imprimis capiti interclusus, retineatur, ac ulteriorem foetus descensum exitumque impediat; sique forsitan Crura inter convolutionem fuerit passus, eundem solvere oportet, ne convolutione brevior redditus, partui obstet; sique circum aliam, quam attingere non licet, partem, ut v. g. circum collum, quod satis frequenter fit, fuerit circumjectus, protracto Fune, eundem solito more factâ binis in locis ligatura, abscindere debemus: hoc peracto, truncum agitando protrahere pergit ad cavum Axillæ usque, ut jam ad extrahenda Brachia sese accingat. Supervacaneum hoc esse, putant nonnulli ex eo, quod sæpius sponte suâ sequuntur, ac sursum ducta unâ cum capite facile satis pelvim permeant, eamque Encheiresin potius prætermittendam esse, volunt, metu, ne ab interceptâ extractione, Orificium Uteri, sese circum Collum constringens, Capitis extractionem impediat; verumtamen, (quamvis, experientia teste, id aliquando feliciter satis succedat,) dum in aliis, præ majoribus pelvis angustiis aut majori capitis foetus volumine magnum in extrahendo capite obstaculum movent, eadem in antecessum solvere præstat, & ut hoc agamus, primum, si oblique in latus conversus est truncus, quærendum est, quod versus posteriora situm est, Brachium, atque sublato leviter trunco, juxta brachium binos intromittimus & ad brachii flexuram propellimus digitos, ut ita brachium ad cubitum flectamus, idque dorsum versus trahamus, ita reliqua pars artus commode magis juxta Pectus descendit omneque brachium facilius solvitur & extrahitur.

Sic

Sic soluto brachiorum primo, alterum si rem eodem modo tentemus, ut plurimum sequitur facilius, atque jam secundum truncum demisso utroque, extrahendum superest caput.

Ut hoc commode ac tuto fiat, in omni casu, prudenti admodum & cautâ manu est utendum, ne ad marginem ossium pubis superiorem retentum, aliove obstaculo impeditum caput, majori extrahendi molimine vel luxetur, vel & a trunco avellatur; eumque in finem, solutis brachiis, primum manum dextram secundum pectus foetus ad Uterum ducit, ut brachio suo foetum sustineat elevetque, atque unum alterumve digitum in Os foetus prudenter immittat; & alteram mox manum juxta dorsum ac scapulam cervicem versus propellit, ut eandem digito Indice Medioque intercipiat, firmetque; ita capite, (quod, ut majori suo ambitu majori pelvis amplitudini responderet, facie suâ posteriora versus & oblique in latus collocatum esse debet, sique ab hac positione deviet, ad eandem reduci,) cum cervice rite prehensio, idem illud agitando quasi, & in utrumque latus leviter convertendo movet, simulque leniter protrahit, id agens, quod pro variis rerum circumstantiis id vel hac vel illâ manu vel utrâque moderetur; sique margini ossium pubis innixum eodem retineatur, ab hoc reductum, facilius detrahat, idque reliquum corpus secutum, in lucem edatur, sicque tota haec, quâ foetus per pedes extrahitur, operatio absolvitur; reliqua enim, quæ tum Foetus, tum Matris respectu agenda sunt, cum illis conveniunt, quæ in Partu Naturali debent observari.

E

Et

Et hac ratione, in illo, quem proposuimus, casu, sæpenumero vivo ac illæso foetu, integrâ etiam matre, satis facile partus absolvitur; notandum tamen, quod non semper æque facile procedat, pluresque dentur circumstantiæ, quibus fit, ut Encheiresis non nisi majori cum difficultate & post iterata molimina succedat; ubi v. g. vel solito angustior pelvis est, vel male conformata; aut ubi foetus ante partum male fuit dispositus, aut ubi caput majus volumen habet, quod vel ab ipsa Natura est, vel a contracto Hydrocephalo aliave deformitate; aut ubi ab Ascite ita intumuit Abdomen, ut per angustas pelvis vias sequi truncus neget; aut ubi brevior est Funis Umbilicalis, aliæve adsunt, quæ foetum descendentem impediunt, causæ; his in casibus pro re natâ agendum est Obstetricanti, variisque his obstaculis secundum regulas antea præscriptas, est succurrendum; ita nonnumquam illa, quæ offendimus, obstacula superare, solâque manu partum hunc feliciter satis absolvere licet: ubi vero hæc graviora esse, percipimus, quam ut simplici manu queant vinci, in tempore ad Instrumenta confugere debemus, iisque etiam frustra tentatis, foetum per partes extrahere; verum de eo hic non agimus.

Sed pergamus, & ad alios transeamus Casus, in quibus prævium quidem est Caput, sed minus recte dispositum, & exponamus, quamam lege in his arte simpliciore Naturæ subvenire oporteat.

§. XXIII.

Aliquando, prævio capite, primus quidem sese offert Vertex, sed caput ita conversum percipimus, ut Occiput Ossi Sacro sit obversum, Facies vero Pubis Ossa respiciat.

Ab hoc capitis situ semper difficilis evadit Partus, tum quod Caput majori suo ambitu minori opponitur Pelvis capacitati; tum quod hoc in situ præobliquo Pelvis axe, Caput a Pectore retrahitur, & in posteriora recurvatum, Dolorum momentum, per solas Cervicis vertebrae accipit, & ita columnæ illius angustioris ope, a contracto Utero vim longe minorem experitur, quam si contrariam dispositionem habuerit, in qua Caput, Facie sua posteriori Pelvis parti obversum, in pectus inclinatur, & cum eodem in unum quasi & continuum corpus unitum, latæ hujus ope columnæ, omnem illam, quam & in pectus & in caput Uterus exserit, vim experitur, ac longe facillius & promptius angustum Uteri orificium distendit. — Verum, quamvis ex hoc situ multum retardetur & difficilis evadat Partus, si tamen nullæ aliæ, quæ Partui Naturali nocent, accedant causæ, ut plurimum post longiorem temporis moram, solis Naturæ viribus solet finire, neque opus est, ut arte foetum alio modo extrahamus: ubi vero Caput foetus simul majoris est voluminis; ubi pelvis parturientis solito est angustior aut male conformata; ubi Uterus situm habet obliquum; aliæve, quæ Partum graviolem reddunt, adsunt causæ, Naturæ efficaciori modo est

succurrendum, & ne incerto fallamur rei eventu, ac caput ulterius depressum, incuneetur, in tempore arte est utendum & observatis, quas enumeravimus, regulis & cautelis, foetus extractionem moliri oportet, ita sæpenumero Partus negotium feliciter absolvitur.

§. X X I V.

Sed alius adhuc datur Casus, in quo prævio licet vertice, artificiali sæpenumero partu foetum extrahere cogimur; scilicet aliquando fieri observamus, quod prævio capitis vertice foetus sit conversus in latus, ut Facie alterutrum Os Ischium respiciat: hoc in casu, si secundum naturam dispositus sit Uterus, ut plurimum Caput Pelvim solito modo adintrat, neque tantum absque ullo obstaculi indicio ad Orificium usque Vaginæ descendit, sed & aliquando extra Vaginam propendit, reliqua corporis parte ad eandem altitudinem subsistente, ac valentissimis etiam doloribus resistente. — Hoc in casu ulteriorem foetus descensum impediunt humeri Pubis Ossibus ac Osse Sacro retenti, solus enim si obtineat situs Capitis lateralis, ut plurimum ita ad ipsam pelvis viam & angustias sese accommodat Caput, ut partus non nisi leviori indigeat auxilio; verum humeris Pelvi superius innitentibus est subveniendum, eosque ab illis, quibus retinentur ossibus solvere, oportet; eoque sine, si Caput jam Vaginâ sit egressum, id primum aliquantum debet repelli, ut humeri ab ipso Pelvis margine removeantur; mox vero utrimque ad Aures prehensum ita est convertendum, ut Facies ab illo, cui oppo-

opponebatur, latere retrorsum ducatur & magis Sacro Ossi obvertatur; ita nonnunquam Capiti subjecta Cervix ac reliquus obsequitur Corporis Truncus, eoque ipso Humeri ab illis, quibus sistebantur, dimoventur Ossibus, iisque relictis, cedunt facilius, ac reliquus Partus feliciter procedit. — Verum non semper succedit simplicior hæc Encheiresis: ubi diutius effluxerunt Aquæ, & abhinc Uterus circum Foetus Corpusculum jamjam valde fuit contractus; ubi humeri valde sunt lati & ad superiorem Pelvis partem incuneati; aliæve accedunt causæ Partum impediens, leviora hæc humeros reducendi ac solvendi molimina non sufficiunt; neque efficaciora edere licet, metu ne ob majorem Trunci resistantiam, vi adhibita majori Caput aut Cervix luxetur, vel & rudiori manu a Trunco avellatur, cujus rei exempla, proh dolor! plura prostant: præterea, quamdiu intus latitat Caput, id dicto modo non ita facileprehenditur, ut circumagi queat; idcirco hoc in Casu plures alias Encheireses præscribere solent rei Obstetriciæ Scriptores, quarum ope, solutis humeris, Foetus solitâ Naturæ lege excluditur; verum omnes hæc valde sunt compositæ, nec nisi maxima cum difficultate solent perfici; exquisitissimos præterea Parturienti dolores creare solent; varias etiam sæpenumero injurias Foetui contrahunt: quamdiu igitur intus latitat Caput, tentare præstat, utrum illud reducere, factâque Foetus revolutione, partu Agrippino rem perficere valeamus, ita si in tempore periculum faciat Obstetricans, aliquando arte hac simpliciori, integra Matre ac illæso Foetu, Partum, qui alias ut plurimum Instrumentis indiget, feliciter perficit.

§. X X V.

Sed aliis in Casibus fieri observamus, quod prævio Capite, prima sese offerat Facies, idque varia ratione, sic ut alias Frons Osse Sacro retineatur, Mento Pubi obverso; alias Frons ad Pubem teneatur, Mento Os Sacrum spectante; alias denique ita dispositum habeatur Caput, ut Facies ex transverso sit sita, ac Fronte alterum respiciat Os Ilium, Mento alterum. In his rerum circumstantiis nonnunquam sola Natura Partum absolvit, ut plurimum tamen aegrius, ob easdem, quas §. præcedenti tradidimus, causas; quapropter, simulac ex Signis, antea expositis, primam esse, quæ Uteri orificio opponitur, Faciem, constiterit, quantocyus in id incumbendum est, ut Caput aptâ quadam Encheiresi, in situm rectum reducamus, ut sic Natura propriis viribus partum finiat. Quanam autem ratione in variis, quos distinximus, Casibus hoc fieri debeat; quam diversas in discrepantibus rerum circumstantiis eo fine ingredi oporteat vias, hic non explicamus, qui tantum de Partu Præternaturali agimus.

Ubi vero simpliciores, quæ hoc scopû laudantur & commendantur, Encheireses frustra tentavimus; aut ubi alia, quibus casus ingravescit, accedunt obstacula, absque ulla spe successus levioribus his capitis positionem corrigendi moliminibus parturientem frustra vexamus & defatigamus, longèque præstat, ut, si pedes detegere & arripere queamus, Foetum Partu Agrippino extrahamus, vel & hac methodo frustra explorato partu, eundem

dem Veste, Forcipe aliove modo convenienti finiamus; neque diutius hic morandum est, quo enim altius in pelvim minorem Caput prævia Facie deprimatur, eo plus patitur Facies, quæque ab omni parte valde pressa ac diutius constricta, ab impedito sanguinis motu valde intumescit ac nonnunquam exinde coerulefcit & nigrefcit, non nisi maxima cum difficultate reprimitur ac superiorem versus Uteri partem reduci valet; atque imprimis festinandum est in Casu postremo, in quo non nisi raro admodum exemplo, ipso Naturæ molimine ita cedit Caput, manuve Obstetricantis ita positione mutatur, ut pelvim permeare & exire queat. Hoc autem in casu, (quod rite notandum est,) si foetum prægressa inversione, per pedes extrahere velimus, præ cæteris prudenti admodum manu est utendum, ac religiose cavendum, ne eâdem Oculos aliamve faciei partem lædamus; & ut facilius res succedat, ita disponere oportet Parturientem, ut Clunes Capite sint elatiores, ac Lumbi duriori pulvinari sustineantur; sic rite composita Parturiente, explorandum est, utrum manum in Uterum immittere valeamus, ut represso Capite pedes aut genua quæramus, iisque prehensis & attractis, caput moderata manu repellamus, modoque antea descripto foetum extrahamus: sic illæso Foetu æque ac integrâ Matre sæpius partus hic finitur.

§. X X V I.

Sic vidimus, quid agendum sit prævio Capite; sed non ita raro fieri deprehendimus, quod Foetus situm habeat

beat a Naturali diversum, quodque magis ex transverso jaceat, idque varia ratione, sic ut alias aliasque corporis partes Uteri orificio obversas offendamus; sic aliquando (& de hoc Casu jam dicendum sequitur) primum digito exploranti percipitur Collum. De hoc casu non opus est, ut multis agamus, eadem enim, quas modo proposuimus, regulæ, huic etiam casui debent applicari; tentandum scilicet primum est, utrum manu in Uterum immissa, digitorum ope eundem comprehendere ac humeros eousque reducere liceat, ut Caput descendat ac Uteri orificio sese opponat: hoc vero frustra tentato, e re est, ut continuò partu Agrippino rem perficiamus, sique & hoc præ aliquo, quod a parte Matris aut Foetus oritur, obstaculo fieri non posse deprehendamus, ad alia efficaciora partum finiendi media est transeundum: neque diutius hoc in casu est cunctandum; Collo quippe iteratis Partus doloribus altius depulso, & exinde redeunte Capite, Collum valde extenditur, quæque in illo decurrunt, Vasa Caput petitura, multum angustantur & comprimuntur, sic ut omnis fere in Capite intercipiatur Sanguinis circulus, eo cum effectu, ut si diutius duret vasorum elongatio & compressio, foetus moriatur.

§. XXVII.

Alio in Casu primus Partum molitur Humerus cum Scapulâ. — Hoc simulac Manu explorante, ex partibus vicinis dignoverit Obstetricans, erranti Naturæ semper arte sua subvenire debet: hoc enim in situ nunquam

quam Naturalis Partus fieri potest, neque tantillum morari licet; quo enim frequentiores, quo vehementiores evadant Partus dolores, eo altius in Uteri orificium partes hæ depelluntur, ibique magis figuntur, sic ut deinde non nisi maximâ cum difficultate possint repelli & quamquam vi reducenti cedunt, longe difficiliter, præ constriçto magis circum Foetus corpusculum Utero, perficitur Foetus revolutio: quantocyus igitur ad artem est confugiendum, ac omni molimine id agendum, quod Agripparum Partu Matrem molesto Foetus onere liberemus.

§. XXVIII.

Teste Experienciâ, aliquando tempore Partus ita ex transverso jacet Foetus, ut primum Partui offerat Pectus. Quid hoc in situ agendum sit, nullus est, quin vel prima fronte perspiciat: sub hac corporis positione, sibi relicto Foetu, Naturalem Partum fieri non posse, dilucida res est: neque valde difficile est, adjudicare, quam lege graviori huic casui sit auxiliandum, sola scilicet est Foetus conversio & quæ per pedes fit, Extractio, quæ hic Partum finire valet: præ majori quippe partis oblatae ambitu, in orificium Uteri minus descendente Foetu, pars hæc minori cum difficultate ab eodem reducitur, ubi mox ab effluente Amnii liquore Operationem hanc aggredimur; sique Femora in priora sublata & abdomini opposita habuerit Foetus, Cruribus ad Femora flexis, manus in abdomen immissa, inferiores artus

artus ut plurimum mox detegit, iisque prehensis, Foetum facili negotio revolvit & extrahit. — Verum ubi hos retrorsum dorsum versus reflexos habet, (quod longe frequentius fieri, docet observatio,) multo majorem offendere solemus difficultatem; neque ita facile manui revolutionem molienti obsequitur Foetus corpusculum, praesertim ubi aliquamdiu Aquæ effluerunt. Hoc in Casu juxta Os Sacrum ita ad Uterum mittere debemus Manum, ut hæc Dorsò suo Os illud; Volâ vero Foetum respiciat; quodque Manu a Pectore ad Hypochondria ductâ, eandem infra hæc sursum, ac Dorsum Foetus versus reflectere oporteat, ut femur alterum quæramus, & ad genu prehendamus, eoque versus inferiora ducto, alterum, ni sponte sua sequatur, simili modo arripere & ad Uteri orificium ducere oportet, ut Foetum præscripto antea modo extrahamus. — Notandum autem est, quod ut felicior eventus sortiatur hæc administratio, e re sit, ut in antecessum exploremus, qualisnam sit Foetus situs; hic enim dum pectus offert, ex transverso jacere solet, Capite in alterutro Uteri latere sito, Cruribus alterum occupantibus; si dextram enim Uteri partem Caput occupaverit, præstat, ut manu lævâ utamur; si sinistram dextrâ,

Cæterum notandum, idem illud, quod jam semel iterumque factum fuit, monitum, huic etiam casui esse applicandum; scilicet, quod simulac de Pectore sese offerente constiterit, mox manum operi admovere oporteat: hoc quippe in situ si diutius sibi relinquatur Foetus, non tantum frustra Doloribus excrucietur & defatigatur Parturiens, sed & aliquando experientia teste prola-

prolabitur Brachium, idque, vi dolorum depresso magis Foetu, ita constringitur, ut postea non nisi maxima vi & difficultate possit repelli, quod tamen, ut Partus, incolumi Foetu, absolvatur, necessario fieri debet.

§. X X I X.

Sed alio in Casu ita pronus jacet Foetus, ut primum manui exploranti occurrat Abdomen aut Hypochondria. Ob illas, quas §. præc. exposuimus causas, præter Partum, qui per pedes sit, nullus alius est modus, quo Foetum Abdomen offerentem, extrahere licet: atque Casus hic multo gravior est & periculosior priori: ob majorem abdominis mollitiem ab iteratis auctisque Partus doloribus, idem illud altius in Uteri orificium deprimitur, ac elongatum ita constringitur, ut diutius hoc in situ sibi relicto Foetu, contenta necessario inflammari debeant: præterea hoc in situ semper & ubique Foetus Spinam præter naturam in posteriora valde incurvatam habet, indeque tantam vim Spina patitur, ut nonnumquam diutius a partu, debilitatæ exinde Spinæ effecta percipiamus: tandem sub prono Foetus situ ut plurimum excidit Funis Umbilicalis, cumque ex hoc compresso, mox omnis Placentam inter & Foetum cessat necessarius sanguinis circulus, id brevi Foetus mortem causatur: atque has ob causas, si unquam, ubi pronum jacentem ac abdomini incumbentem, Foetum explorando percipimus, continuo manum operi admoveere, partumque

absolvere debemus, ut Foetum servemus; sed minus facile hoc in situ succedere solet hæc Encheiresis ob præternaturalem illam, quam corpusculum subit, curvaturam, quâ fit, ut manui repellenti minus cedat, præsertim ubi situs hic jam aliquamdiu obtinuit, Amniique liquor diutius effluxit: ut igitur difficultati huic subvenirent, partemque oblata vi majori ab Uteri orificio repellerent, nonnulli adhibendam volunt Fasciam, ex quâ Laqueum faciunt laxiorem, quem ad pedes missum iisque circumjectum, ultra malleolos propellant, ut eodem fortius attracto intercepta Crura alterâ manu attrahant, quo tempore alterâ ad repellendum corpus utuntur: sed minus laudandus est hic Operandi Modus; a fortioribus enim Laqueum attrahendi nixibus, molliores Crurum partes facili admodum negotio ad ipsa usque Ossa percinduntur; & ipsa Crurum ossa sæpius Fracturam aut Luxationem subeunt; ipsaque hæc administratio non ita raro, teste experientia, frustraneo molimine tentatur; præstat igitur, ut moderatâ ac prudenti manu Abdomen ab Uteri orificio repellamus, eoque leviter sublato, manum ab Abdomine ad Femur mittamus, ut eodem ad genu prehenso, articulum hunc flectamus; crure flexo ad Uteri orificium ducto, quærendum est Crus alterum, ut eodem simili modo flexo, & hoc genu Orificio opponamus; genibus dein, si fieri possit, aliquantulum repulsis, ad pedesprehendendus est foetus, ut iisdem Orificio Uteri oppositis, Partus finiatur. Notandum autem est, quod si in revolvendo Foetu majorem resistentiam offendamus, manum ab Abdomine Caput versus ducere oporteat, eoque manu prehenso, leniori molimine.

mine sit tentandum, utrum illud ad Uteri fundum mittere valeamus. idque directione faciendum est arcuatâ, quâ sese ad ipsam Uteri figuram accommodat: sic sursum ducto, quantum fieri potuit, Capite, simili modo & Humeros & reliquam Trunci partem sursum pellere debemus; hoc factò Crura pedesque prehendere, Foetumque extrahere oportet.

§. XXX.

Sed quemadmodum aliquando pronus in Utero jacet Foetus, ita nunquam in eodem decumbit supinus, primumque Partui offert Tergum. — Hoc iterum in Casu, dum complicatus excludi nequit Foetus, ad eandem, quam sæpius jam laudavimus, Encheiresin est transeundum & Agrippino Partu perficienda res est: Manu scilicet alterutrâ (pro vario enim Foetus situ, ut antea vidimus: vel hac vel illâ est utendum) in Uterum immissâ, eandem secundum Dorsum foetus, Clunes versus ac Femora propellere oportet, ut Crura Pedesque quæramus, iisque prehensis, Foetum solito more extrahamus; eaque Partus species hoc in Casu ut plurimum succedit feliciter, quam Foetu pronò; eodem quippe supino, corpusculum Foetus minus alte in orificium Uteri est depressum, quodque in priora curvatum est, cæteris paribus, vi immisæ manus prementi longe facilius cedit & ab Uteri orificio repellitur.

§. XXXI.

Sed frequentius in Clunes conversum & quasi sedentem Foetum deprehendimus, æque partes primæ sese offerunt.

Ut Foetui ita disposito rite succurramus, opus est, ut situm illius accuratius investigemus; non eodem semper modo collocatus invenitur, & ad varias, quæ variis in Casibus obtinent, circumstantias est attendendum; aliàs scilicet ita dispositus est Foetus ut Tergo suo Os Sacrum respiciat, qui Casus frequentior est; aliàs contra Dorsum ossibus Pubis habet obversum; quique alias, contiguis Femoribus, juxta Abdomen & Thoracem explicita habet Crura, aliis in Casibus, Femora diducta ac flexa Crura habet, ita ut Pedum plantæ sibi opponantur; aliàs iterum contiguis Genubus, pedes extremos a se mutuo habet remotos; aliàs denique Crura sese decussare deprehenduntur; cumque aliis in Casibus Clunes supremum demum marginem Pelvis attigerunt, in aliis contra jamjam altius in Pelvim descendisse observantur.

Pro variis rerum circumstantiis aliam aliamque in promovendo Partu viam ingrediamur, oportet, accurato igitur examine est explorandum qualisnam sit rerum status, ut pro re natâ Matri æque consulamus ac Foetui. — Ubi majorem amplitudinem habet Pelvis parturientis; ubi minoris voluminis est Foetus corpus, isque Crura ad Femora extensa habet, nullâ arte opus est, solisque Naturæ viribus, complicitis ad Truncum artubus inferioribus, excludi solet Foetus; ubi vero Pelvis angustior est;

est; ubi Foetus majoris voluminis corpus habet, ubi Crura ad Femora habet reflexa, non ita facile partes quæ sese offerunt, superiorem Pelvis aperturam transeunt, cæque non nisi fortissimis atque iteratis Partus doloribus in Pelvim minorem impelluntur, foetusque tantam a vehementi constrictione patitur abdominis compressio- nem, ut Meconium plerumque sub ipso Partu exprima- tur, isque impedito liberiori humorum circulantium motu languescat: cumque præterea ex eadem hac diffi- cultatis causâ multum pati solet Mater, neque ita raro, præter atrocissimos, quibus diutius excrucietur, Dolo- res, graves admodum experitur Convulsiones, ac ple- rumque præ majori corporis compliciti volumine Peri- næi rupturam subit, præstat, si in tempore adfit Obste- tricans, antequam Clunes Pelvim fuerint ingressæ, ut quantocyus extractionem moliat, quæ per Pedes fit, prævertatque, quominus postea, dum Naturam Partum complicatum perficiendo imparem percipit, majori vio- lentiâ uti cogatur. Simulac igitur, disruptis membranis, ex certioribus Signis, Clunes exitum moliri cognove- rimus, Manu in Uterum immissâ, Clunes aliquantum ab Uteri orificio sursum ducere, & utrumque pedem suc- cessive prehendere & in Vaginam ducere oportet, ut observatis, quas exposuimus, regulis, Partu Agrippino Foetus extrahatur: & satis facile hæc Operatio succedere solet, si Crura ita ad Femora flexa sint, ut extremi pe- des, sibi proximi, Clunium viciniam occupent: verum ubi a se invicem sunt remotiores, non semper ita facile inveniuntur; ubi ergo sub simpliciore hac Encheiresi, majorem in iisdem adducendis & protrahendis offendi-
mus

mus difficultatem, plenâ manu Clunes comprehendere oportet, iisque sublatis, Dorsum foetus ad hoc vel illud Uteri latus ducere, ut ita Clunibus ab orificio magis remotis, majori cum libertate Manus in Utero circumeuns, pedem utrumque successive quærat protrahatque; de hac autem Encheiresi notandum est, quod perinde sit, in quodnam latus Foetus corpus dimoveamus; quod eo versus sit ducendum, quo magis inclinât; quod pro ut vel sinistrorsum vel dextrorsum pellere præstet, vel Lævâ manu utendum sit, vel Dextrâ; quod denique ut utrumque pedem successiveprehendamus & adducamus, primum hunc quærare & protrahere oporteat, qui parturientis Lumbis propior est. — Ubi denique Crura decussatim sunt disposita, maximâ utendum est circumspectione ut illum primumprehendamus Pedem, qui ipsi Foetus corpori immediate est oppositus; hac neglectâ cautelâ, si primumprehendamus alterum, majorem in eodem adducendo experiri solemus difficultatem, sique resistantiam, ex hac causâ enatam, vi majori adhibitâ superare moliamur, non ita raro Crus attractum Fracturam subit.

Ubi vero complicitis ad Truncum artubus inferioribus, Partui a longiori tempore sese obtulit Foetus, ac repetitâ vi Dolorum eousque fuit propulsus, ut repelli nequeat; aut ubi tam diu effluxerunt aquæ, ut Uterus ab omni parte sese stricte admodum circum Foetus corpusculum contraxerit, ac Genitalia interna exinde exaruerint, rem aliquamdiu Naturæ relinquere præstat, & explorare, utrum Natura repetitis, Dolorum ope, conaminibus, complicatum Foetus corpusculum eousque depel-

depellere valeat, ut Manu Inguina attingere liceat; eo enim usque depulso Foetu, si eundem ad complicatam hanc corporis partem, uno alterove digito in formam Unci incurvato, successive ab utroque latere prehendamus, trahendo & leviter succutiendo ut plurimum eundem ulterius attrahere & in lucem edere datur; sique simul Perinæum ac Coccygem idoneo tempore in posteriora reprimamus, facilius evadit Extractio, quæque sub hac Foetus positione tantopere metuenda est, Perinæi ruptura sæpius feliciter præcavetur: ab hac autem Encheiresi si aliquamdiu frustra Partus finem expectaverimus, præstat, ut in tempore Instrumentorum operam perficere tentemus, ne Matrem æque ac Foetum certæ morti exponamus.

De hac tandem notandum est Foetus positione, quod si simul Obliquus obtineat Uteri situs, Casus exinde valde ingravescat, dum in eodem ut plurimum una tantum Clunium orificio Uteri obvertitur, alterâ supremo Pelvis magini insidente.

Hoc in Casu Partum Naturâ absolvi non posse, dilucida res est; cumque frustraneis Foetum excludendi moliminibus defatigatâ & exhaustâ Matre, dolores languescunt, tandemque cesant, continuo ad extrahendum arte suâ Foetum sese accingere debet Obstetricans; eoque sine quærendus est, qui Uteri orificio prior est, Pes, isque ad Suram prehensus, in Vaginam est adducendus; id simul agendo, quod in oppositum latus ducatur, ut Clunium altera Pelvis oræ insidens, ab eâdem recedat, sique Pedum alterum prehendere nequeamus, (quod hoc in Casu non ita raro obtinet,) per unum pedem

dem Foetum attrahere tenemur: quamam autem ratione hoc fieri debeat, in §. seq., ubi de prævio Pede unico dicemus, sumus descripturi.

§. XXXII.

Sed quemadmodum aliquando Clunes orificio Uteri obvertit Foetus, ita nonnunquam Genua Pedesve offerre observatur.

Quid agendum sit Obstetricanti, si utroque Genu aut Pede egressum molliatur, non opus erit, ut multis exponamus: hæc ex generali Partus Agrippini Historia, §. XXI. tradita, cuilibet satis intelliguntur: ad Genua Pedesve prehensum Foetum protinus extrahere oportet, ad id tantum attendendo, quod si Abdomine lateralem aut priorem respiciat Uteri partem, (quod ex ipsa Genuum Pedumve positione dignoscimus) eundem sub ipsa extractione ita convertamus, ut exiturum Caput Fronte sua posteriori, Occipitio vero priori Pelvis parti obvertatur.

Sed quæritur, quid faciendum sit, si Genuum Pedumve alterum tantummodo Foetus offerat. De eo non eadem omnibus stat sententia: volunt scilicet alii, quod ob majorem, quam hoc in Casu, inprehendendo Genuum Pedumve altero aliquando animadvertimus, difficultatem, mox, unico tantum Genu Pedesve prehensum, extrahi debeat Foetus: putant vero alii, quod ni altius jam descenderit, sic ut Femur oblatum Vaginam occupet, omni molimine id semper agendum sit, quod

quod genuum pedumve alterum quæramus, eoque
 prehenso & ad alterum in Vaginam adducto, Partum A-
 gripparum solito more perficiamus: & ni memorata ob-
 stet causa, id in antecessum tentandum esse, opinamur,
 a fortiori enim trahendi molimine tantam vim patitur
 Femur attractum, ut non ita raro fracturam aut luxa-
 tionem patiatur: & ut hoc in Casu res feliciter procedat,
 primum explorante Manu inquirendum est, quemnam
 situm habeat artus, Uteri orificio obversus; utrum in-
 ternâ sui parte dextrum Uteri latus occupaverit, num
 vero sinistrum; in priori quippe casu sinistrâ manu ope-
 rari tenemur; in altero dextrâ; eoque fine, manum ad
 extremum illius pedem mittere oportet, ut ex ita dicto
 pedis Pollice situm illius dijudicemus: hoc facto, manu
 in Uterum immissâ, eandem digitis compositis, iuxta
 internam artus, sese offerentis, partem ad Genitalia us-
 que propellimus, ut abhinc ad alterum Femur ducatur,
 ejusque viam secuta manus, ad extremum Cruris relicti
 pedem, (qui hoc in Casu ut plurimum ad Abdomen aut
 Tergum est extensus) pergat, ut eundemprehendat,
 flexoque Genu ad Vaginam adducat, ut ita ad utrumque
 pedem prehenso extrahatur Foetus. — Verum ali-
 quando dum accedit Operator, repetita Dolorum vis
 jam eousque propulit artum, ut is, Crure extenso ad
 Genuusque prodierit; hoc in Casu dum Clunes jam al-
 tius in Pelvim sunt delapsæ, frustranei forent alterum
 Pedem quærendi nifus; sub his igitur rerum circumstan-
 tiis, relicto pedum altero, prudenti & moderata manu,
 ac repetito conamine eousque Femur prolapsum attra-
 here debemus, donec tandem principium Femoris alte-
 rius

rius attingere liceat, ut illam, quam id cum Trunco facit, flexuram incurvo digitoprehendamus, ejusque ope auctâ potentiâ trahente, vim minorem Cruri elapso inferamus, & hac via pergendum est, donec eousque relictus descenderit artus, ut genu illius flectere ac dein pedem extrahere concedatur, ut porro solito more Partu Agripparum, negotium perficiatur.

§. XXXIII.

Sed ad illos pergendum est Casus, in quibus vel unum vel utrumque excidit Brachium. — Horum Casuum diversa admodum est ratio; alias enim unum tantum sese offert Brachium, alias utrumque; alias integrum prolabitur Brachium, alias aliquâ solummodo sui parte, neque semper eadem sese offert pars Brachii, sed aliàs Cubitus est, qui primus exire nititur, aliàs Manus; neque sola semper Partum moliantur Brachia, sed frequenter admodum aliarum partium socia, ut Capitis, Pectoris, Abdominis, Funis Umbilicalis, Pedis, & prout vel hanc vel illam sibi comitem habent partem, alio quodammodo alioque sese offerunt modo; notabile denique discrimen oritur, ubi simul Obliquus obtinet Uteri situs.

Si unum idque integrum in Uteri orificium delapsum fuit Brachium, nullum a Naturâ expectare licet auxilium, licet nullam aliam partem habeat comitem, dum proxima pars corporis præ majori amplitudine sequi negat; hoc igitur in Casu arte iterum Partum absolvere cogitur Obstetricans, isque, ubi Brachium excidisse, explorando

plorando percepit, Foetum per pedes extrahere tene-
tur, cumque relicto aliquamdiu post disruptas membra-
nas, Foetus Brachio, id a subsequente orificii Uterini
contractione compressum, vehementer solet inflammari,
omnisque præterea Uterus circum Foetus corpusculum
arcte constrictum, conversionem illius difficillimam red-
dit, quantocyus rem aggredi oportet: ubi vero ali-
quamdiu ab emissis Aquis, accedit demum Operator;
ubi simul, manu imperitâ rudiora partum finiendi facta
fuerunt molimina, in antecessum largior V. S. fiat, ne-
cesse est, majori enim illâ irritatione vexatus Uterus
vehementer solet inflammari & intumescere, ac spasma-
dice simul ex hac causâ contrahitur illius Orificium, eo
cum effectu, ut in posterum cuncta brachium reducen-
di molimina eludat, & ex dictis his sponte patet, quod
licet operatio hæc sæpenumero feliciter satis succedat,
si brevius a disruptis membranis suscipiatur, liberiori ad-
huc brachio ac reliquo Foetus corpore, post diuturni-
orem moram ut plurimum gravem admodum neque ita
facile superandam difficultatem experiatur.

Quod ipsum attinet operandi modum, notamus, quod
non omnes eâdem ratione pergant: alii nempe, post-
quam accuratius explorato Foetus situ, dignoverint,
quonam in latere hæreat Caput, prout vel dextrum latus
occupet vel sinistrum, Manum dextram vel lævam digitis
compositis secundum Brachium prolapsum in Uterum
immittunt, eamque abhinc juxta Pectus & Abdomen ad
Femora ducunt, ut eodem tempore, quo ad Genua
prehenso detrahunt inferiores artus, volâ corpusculum
Foetus versus fundum Uteri pellant, ac deinde, obser-
vatis

vatis solitis artis regulis, Foetum extrahant; verum quamquam Encheiresis illa primum suâ sese commendat simplicitate, aliis tamen & merito jure rejicitur; a prolapsio Brachio, ex causis memoratis ut plurimum via, quæ ad Uterum ducit, adeo angusta fit & difficilis, ut, ni majorem ei vim inferamus, Manum in cavum illius immittere nequeamus: præ contracto insuper ab effluentibus Aquis, circum Foetum Utero, attractis pedibus minus obsequitur Corpus, sique resistentiam exinde enatam, vi majori adhibita, superare moliamur, non ita raro Cru-
 ra aut Femora frangimus aut luxamus; sique a longo tempore emissis Aquis partes obrigescant, & ab inflammatione tumidæ, ulterius tendantur, omne ut plurimum oleum perdimus & operam: præstat igitur, ut præscriptam aliis sequamur normam, quâ Brachium in Uterum reducere, Foetusque corpus ab orificio repellere & in latus dimovere jubent, antequam Pedum extractionem moliamur, eoque fine, postquam de situ Capitis, factâ exploratione, certiores evaserint, prout hoc vel illud latus occupaverit, (eodem enim dextrum latus occupante, lævâ utuntur & vicissim) alterutram Manum digitis illius extensis compositisque, secundum Brachium prolapsum, Uterum versus mittunt, ut Orificium illius leniter ac moderatâ vi distendant, manuque ipsum Uteri cavum attingant: superato, quod hic loci frequentius occurrit, obstaculo, manum ulterius propellunt, ac Capiti subjiciunt, ut id comprehendentes elevent ac ductu arcuato Fundum Uteri versus pellant: Sic Capite, quantum fieri potuit, sublato, comprehensum deinde ad Axillas Pectus simili modo adtollunt, ut porro Abdomen
 Clunes-

Clunesque elevent, ac partes has in illud latus dimoveant, in quo hæsit Caput: sique hæc succedat Encheiresis, moto sic Capiti ac Trunco obsequens Brachium sponte suâ in Uterum recedit, sique via paratur amplior, quâ per pedes extrahi possit Foetus. — Sic ad faciliorem extractionem commode magis disposito Foetu, manum, quâ id egimus, ex Utero retrahimus, ejusque in locum substituimus alteram, ut pedes quæramus, sique hi ad Abdomen ac Pectus hæreant extensi, quod frequentius fit, alterum primumprehendere oportet, qui Dorso matris proprius est, ut genu abdomini appresso, pedem attrahamus & in vaginam detrahamus: aut etiam si genu flexum facilius sequatur, id deorsum in vaginam ducatur; & hac ratione, ni res jam conclamata sit, sæpe numero bono cum eventu finitur Partus. — Ubi vero manum frustraneo labore iterata vice in Uterum intromittere tentavimus, ac sic omnem, Foetum per pedes extrahendi spem decollatam videmus, in his rerum angustiis ad extrema quæ supersunt, Media transire cogimur; & ut Matri parcamus, avulso aut rescisso Foetus Brachio, viam ad interiora aperire, ut reliquum illius corpus emittamus: quamnam autem ratione hoc in Casu sit procedendum, de eo hic non disputamus.

Raro admodum sola utriusque lateris simul excidunt Brachia, idque nunquam fere fit, nisi simul Partui sese offerat Caput. Hoc in Casu variâ ratione est perendum, pro variis rerum circumstantiis; ubi in principio Partus adsit Obstetricans, tutius est, reductis quæ sese offerunt partibus, Foetum per pedes extrahere; ubi vero altius in Pelvim descenderint, quam ut hoc peragi possit,

possit, rem Naturæ relinquere licet; ubi enim minoris voluminis est Caput Foetus, ac amplior Pelvis aliquando in partu Naturali extensis Brachiis Foetus excluditur; sique ita disposito Foetu, partum promoveri, observemus, nihil hic agendum est; si vero solam Naturam rem perficiendo minus sufficere deprehendamus, Instrumenta nonnunquam eandem adjuvare, docet observatio.

Sed alius sequitur Casus, in quo vel unicus vel uterque flexus sese offert Cubitus.

Hoc dum ex traditis antea signis fieri animadvertimus, mox tentanda est reductio, ac modo exposito, Partum perficere debemus.

Sed sola aliquando Manus est, quæ Partum molitur: alioque in Casu una procidit, alio in Casu utraque: si sola Manus sit, quæ Uteri orificio obvertitur, eandem mox repellere oportet, ut Partu Agrippino Foetum extrahamus: idemque hoc agendum est, si flexo cubito, capiti opposita, unâ cum eodem exitum quærat: quamvis enim hoc etiam in Casu nonnunquam absque ullo artis auxilio modo naturali Foetus emittatur, sæpius tamen majorem experitur difficultatem, ac nonnunquam, ubi caput magnum Foetus habet, aut ubi angustior Pelvis est, tanti momenti facit obstaculum, ut postea non nisi crudeli admodum arte Partus queat absolvi.

Nonnunquam denique fieri observamus, quod eodem tempore Foetus & Manus offerat & Pedes. Hoc dum explorante manu dignoverit Obstetricans, inquirendum mox est, quonam in latere hæreat Caput, ut eodem expositâ lege sursum ducto, Cru-
ra,

ra, ad Uteri orificium relicta prehendantur, eorumque ope extrahatur Foetus.

§. XXXIV.

Sed paucis dicendum sequitur de Gemellis ac Trigemini, qui frequenter admodum auxiliante Manu indigent.

Rite dispositis Gemellis, si alter alterum brevi sequatur, rem Naturæ committere licet; altero vero illo diutius morante, antequam sese Uteri orificio obvertat, præstat, ut hunc, juxta regulas antea traditas, per pedes extrahamus; idemque hoc agendum est, si idem ille minus convenienter sit dispositus, cumque tenuiores esse solent Gemelli ac Trigemini, ut plurimum facile factis & expedite perficitur hæc operatio: notandum autem, quod ubi male collocatus est illorum primus, aut ubi aliam ob causam Partu Naturali Foetus excludi nequit, eamque ob causam eundem convertere Partuque Agripparum extrahere cogimur, quod inquam, si sub ipsâ operatione Foetum alterum Utero excipi percipiamus, majori prudentiâ sit utendum, ut Ovum alterius illius integrum servemus; disruptis quippe Ovi illius membranis dum evacuantur Aquæ, alter ille manui operanti varias corporis partes, (imprimis artus) nudas offert, cumque sic Operator, binos pedes prehensurus, facile binos diversorum foetuum arripere posset, omni curâ cavendum est, ne Ovum alterius vel & reliquorum rupturam subeat: nonnunquam tamen hoc evitari non potest;

aliquando etiam sponte suâ rumpuntur; hic ergo dum obtinet Casus, Obstetricans, postquam Pedem primum ad Vaginam duxerit, secundum internam Cruris illius partem Manum propellere debet ad Genitalia usque, ut ita proximum lateris oppositi quæratprehendatque artum.

§. XXXV.

Sed descriptis primariis, in quibus Foetus accusari debet, Partibus Præternaturalibus, de illis agendum est Casibus, in quibus obstaculorum causæ in ipsâ Parturiente sunt quærendæ, & imprimis dicendum de Situ Uteri obliquo; a naturali enim positione si deviet, maximum sæpenumero, quodque non nisi artis auxilio superari potest, movet impedimentum, neque ita raro gravia admodum mala parit. — Ubi de obliquo constat Uteri situ, id imprimis agendum est, quod exploremus, quousque a situ erecto desleat; pro vario quippe obliquitatis gradu alio alioque modo Obstetricanti est pergendum.

Ubi minor tantum obtinet obliquitatis gradus, sic ut productus Uteri axis in Vaginam cadat, res Naturæ possit committi; hoc enim in Casu dum Caput plus quam dimidia sui parte Vaginam respicit, iterata Dolorum vi depri-
mi pergit, ac gradatim superato, quod a perverso Uteri situ oriebatur, obstaculo, ulterius in Pelvim descendit, & reliquum Partus negotium, lentius licet, ipsâ Naturâ absolvitur, multumque huc facit, si, quod antea jam
monui.

monuimus, eum in situm Parturientem componamus, in quo devians Uterus ad naturalem positionem redit.

Ubi vero eousque a situ naturali Uterus deflexit, ut productus illius axis in ipsam Pelvis minoris oram superiorem cadat, nonnunquam quidem ab eadem delapsum Caput in Vaginam descendit, ac eodem modo ac in Casu priori expellitur: alio tamen in Casu eadem sistitur ibique hæret immotum.

Si supra oram hanc cadat axis, Pelvi majori appresso Capite, frustranea semper sunt naturalia Foetum expellendi molimina, Partusque Naturæ ope, finiri nequit; eoque in Casu Dolores languere incipiunt, variores evadunt & languidiores, tandemque cessant; pars Uteri, Capiti ac Pelvis Ossibus interjecta, pressione inflammatur, aliaque mali ominis Symptomata sequuntur.

Sic quibusdam in Casibus Partum Naturalem sequi, videmus; cum vero in aliis eundem sperare non licet; in aliis dubius est rei eventus; cum denique in aliis, diutius morando, unà cum Capite alia etiam pars Foetus, imprimis Brachium excidit, tutius est, ut in tempore Naturæ erranti succurramus: ubi ergo mox ab effluente Amnii liquore adest Obstetricans, manum ita in Uterum intromittit, ut dorso suo Pelvim, volâ Foetum respiciat, eaque Capiti applicitâ, ipso imprimis vigente Partus dolore, idem illud ab illo, quo retinetur, Pelvis Osse solvere nititur, & in Pelvim reducere; ita nonnunquam in viam reducta Natura, Partum modo vulgari, quamquam lentius, absolvit.

Verum ubi simpliciora hæc Naturam adjuvandi conamina frustra fuerunt tentata; aut ubi tantum obtinere ob-

liquiditatis gradum, deprehendimus, Partu Agrippino Casum hunc solvere oportet, idque quantocyus, ne res in pejus ruat, ac opere hoc sero nimis tentato, ad alia, quæ nunquam nisi in extremis rerum angustiis adhibenda sunt, Media confugere cogamur. — Rite autem, dum obliquo situ peccat Uterus, disponatur Parturiens, necesse est, ut res feliciter peragatur, cumque variis modis deviat Uterus, alioque tempore, quod frequentius, Fundo suo in priora, alio in alterutrum latus deflectit, alio alioque Parturientem collocare oportet situ, ut ita orificium illius ad Pelvis axin reducamus; ita in priora dum inclinatur Uterus, eaque ex causâ, Orificio suo, Sacro Ossi opponitur, supina decumbat Parturiens, ac Abdomen simul elevetur, & continuo sustineatur; ubi in latus aberrat, ut antea jam notavimus, in illud latus decumbat, a quo Uteri fundus deflectit: cæterum prout variant circumstantiæ, Encheiresin suam mutare tenetur Obstetricans, quod dum ex prægressis factis potest intelligi, fusius exponere supersedeo.

Frustra autem tentato Partu Agrippino, (quod dum diutius jam duravit Partus, frequentius fit,) explorandum est, utrum Forcipis ope Caput, quod sæpius inclinatur, solvere queamus, ne ad crudeliorem Foetum extrahendi modum transire cogamur.

§. XXXVI.

Præter Obliquum Uteri situm, plures alii sunt Casus, in quibus obstaculorum causæ in ipsâ Parturiente sunt quæ.

quærendæ, nec nisi Partu Præternaturali Foetum extra-
here datur: quum vero plures illorum armata indigent
Manu aliique ex prægressis satis intelliguntur, enume-
randis & exponendis his supersedeo, eoque magis, dum
Dissertationem hanc jamjam in volumen justo majus in-
crevisse, video. — Legibus Academicis, quibus
obtemperandum erat, me satisfacisse, puto; petita igitur
pro laude venia, manum de tabula mitto.

TANTUM.

THESES MISCELLANÆ.

I.

Ars Obstetricia omnium artium est nobilissima.

I I.

V. S. aliquando Abortum producit, aliquando præcavet.

I I I.

Funem Umbilicalem duobus in locis ligare & in medio rescindere, tutius est.

I V.

Placenta, si brevi post infantis exclusionem, levioribus extrahendi conaminibus non obsequatur, tutius, (nisi præsens Hemorrhagia contrarium indicet,) per horas, per dies, relinquitur.

V.

Sanguinis e Genitalibus effluxus, Gravidis superveniens, non semper præfagit Abortum.

V I.

IV I.

Liquore Amnii, Foetus magis defenditur, exitusque ejus paratur, quam quod illi sit nutrimento.

V I I.

Animi Deliquio aliquando Hæmorrhagia, quæ illud concitaverat, sistitur aut imminuitur.

V I I I.

Ossa Pubis, infantis Capiti non cedunt.

I X.

Fœmina Gravida si ultimis gestationis mensibus moriatur, Foetus causa, statim cum decessisse censetur, Sectionem Cæsaream instituere oportet.

X.

Qui Puerperis primis diebus Purgantia præscribit, incaute agit.

X I.

Præter putredinem, nullum certum perfectæ moris datur indicium.

X I I.

XII.

Ubi injuriis externis vehementioribus expositum fuit Caput, quanquam nulla graviora Symptomata sequuntur, ac nullum fere Vulnus detegi potest, molliora capitis integumenta solvere & ipsam Cranii Galeam examinare, prudentis est Medici.

XIII.

Multo magis autem id fieri oportet, ubi Vulnus majus detegitur, ubi graviora superveniunt Symptomata, v. g. Delirium continuum, Convulsiones vehementiores &c. ut Trepanatio instituat; ne, neglecta hac, illum, qui servari non potuit, interfecisse videatur.

XIV.

Vesicatoria autem & Epispastica tali in Delirio parum vel nihil valent.

VIRO JUVENI DOCTISSIMO
HENRICO SCHULTZIO,

*Cum Laurea Doctorali Summisque in Medicina honoribus
condecoraretur.*

Haec tandem Laurus tua tempora *Schultze* manebat,
Et praestans studiis digna corona tuis.
Scilicet hos referunt fructus, haec praemia reddunt
Affiduae Curae, Sollicitusque Labor.
Hinc, Natura negans, cumque urgent pondera Foetus,
Et Lucina manum, auxiliumque negat;
Tu gemitus altos gravidae, miseratus, inermem
Auxilium referes, subsidiumque dabis.
Chalybe ne teneros, lacerarent forcipes, artus,
Tu mitem doces, qua fiat arte Manum.
Haec monstrant Laudem, plausumque latura perennem,
Scripta nec infausta post peritura die.

Jam te laeta Mater, binis amplectitur Ulnis,

Jam protectorem te auxiliumque vocat.

Egregium Juvenem cuncti mirantur, Alumno

Laeta sit insignis *Stadica* terra suo.

Te praesens laudet, laudabit ferior aetas.

Fama feret clarum Nomen ad Astra tuum.

Perge per ingenuas sic ire fideliter artes,

Perge, Favore Dei, magna speranda Tibi.

Laudibus insignis post haec ornatior ibis,

Nec mora festinum retrahet ulla Pedem,

Te tua, quae duxit Virtus ad grandia rerum

Evehit. Ingenii nomina magna dabit.

BODDAERT, M. D.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

BOOKS

